מ א ב מיי׳ פ״א מהלכות ק״ש הלכה יא ופ״ד מהלי תפילין

הככה ית ופייד מהני תפינק הלכה י ממג עשין יח טושיע או״ח סימן נח סעיף א' ובסי פט סעיף א': מא ג מייי פייו מהלכות חפלה הלכה יז סמג עשין ייט

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם

אמרו לו ולואי שנצא בעצמנו משל לאדם

שהיה חבוש בבית האסורים והיו אומרים לו

בני אדם מוציאין אותך למחר מבית האסורין

ונותנין לך ממון הרבה ואומר להם בבקשה

מכם הוציאוני היום ואיני מבקש כלום:

יוישאלום א"ר אמי מלמד שהשאילום בעל

כרחם איכא דאמרי בעל כרחם דמצרים וא"ד

בעל כרחם דישראל מ"ד בעל כרחם דמצרים דכתיב יִונות בית תחלק שלל מִ"ד בעל כרחם

דישראל משום משוי: יוינצלו את מצרים

שאין בה שאין בה שאין בה שאין בה ישאין בה

רגן ור"ל אמר עשאוה כמצולה שאין בה דגים:

אהיה אשר אהיה א"ל הקב"ה למשה לך

אמור להם לישראל אני הייתי עמכם בשעבוד זה

ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכיות אמר לפניו

רבש"ע דיה לצרה בשעתה א"ל הקב"ה לך

אמור להם אהיה שלחני אליכם: ייענני ה'

ענני א"ר אבהו למה אמר אליהו ענני ב' פעמים

מלמד שאמר אליהו לפני הקב"ה רבש"ע ענני

שתרד אש מן השמים ותאכל כל אשר על

המזבח וענני שתסיח דעתם כדי שלא יאמרו

מעשה כשפים הם שנאמר זואתה הסבות את

לבם אחורנית: **כותני'** מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ר'

ל) פסחים קיט. [וע"ש בחום' ד"ה כמלודה], ב) [לעיל ו.],

ג) ומנחות מג:ו. ד) ונ"ח ל"ג עי

אותו לדיק. אברהם: כמלודה שאין בה דגן. דרך ליידי עופות לזרוק דגן תחת מלודות כדי שיבאו עופות ונלכדין וכשאין בה דגן אין עוף פונה אליה כך ריקנו המלרים מכל ממונם. וינללו כתרגומו ורוקינו: כמלולה שאין בה דגים. כמו מלולות ים. כלומר בתוך התהום אין

מלויין דגים אלא על שפת הים היכא דאיכא מזון: דיה ללרה בשעתה. דיה לצרה שיתאוננו בה בשעה שתבא עליהם למה תדאיבם עכשיו בבשורה השה: שתסיח דעתם. מלבה בלבם מזמה של רשע להכחישני ולומר על ידי כשפים הבאתי האש הואת: מתני' סכלם. ירוק הוא וקרוב ללבע כרתי שקורין פורייש: גבו' בין חכלת שבה ללבן שבה. גיות למר שלבעה תכלת ויש בה מקומות שלא עלה שם הלבע יפה: ערוד. חמור הבר: לתפילין. להניח תפילין שמלות הנחתן קודם קרית שמע בפ׳ שני (ד׳ יד:): ותיקין. אנשים ענוים ומחבבין מלוה: מחפלל ביום. דהנץ החמה לדברי הכל יום הוא: מאי קראה. דמלוה להתפלל עם הנץ החמה: דכתיב יירחוך עם שמש וגו'. מתי מתיראין ממך כשמוראך מקבלים עליהם דהיינו מלכות שמים שמקבלין עליהם בק"ש (כ) עם שמש. כלומר כשהשמש יוצא היינו עם הנץ החמה: ולפני ירה. אף תפלת המנחה מלותה עם דמדומי חמה: שחם יוכה. לעוה"ב לראות גדולתן של ישראל: יבחין. כמה הרבה גדולתן יותר על האומות עכשיו: מהא. הא דרבי יוחנן בתפלת ערבית דלא חיישינן לסמוך גאולה לתפלה דגאולה ביממא הואי: בח"ר יהודה בריה דר' שמעון גרסי':

אליעור אומר בין תכלת לכרתי יוגומרה) יעד פתח הנץ 🐠 החמה 🗥 יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעוֹת ״הַקורא מָכאן ואילך לא הפסיד כאדם הַקורא בתורה: גבו׳ מאי בין תכלת ללבן אילימא בין גבבא דעמרא חיורא לגבבא דעמרא דתכלתא הא בליליא נמי מידע ידעי אלא ®בין תכלת שבה ללבן שבה. תניא רבי מאיר אומר משיכיר בין זאב לכלב ר"ע אומר בין חמור לערוד ׄייואחרים אומרים משיראה את חברו רחוק ד' אמות ויכירנו אמר רב הונא הלכה כאחרים אמר אביי בלתפילין כאחרים לק"ש כותיקין ∘דאמר ר' יוחגן ותיקין היו ∘גומרין אותה עם בלתפילין הנץ החמה תניא נמי הכי ◊ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום א"ר זירא מאי קראה יייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים העיד ר"י בן אליקים משום קהלא קרישא דבירושׁלُים יכל הסומך גאולה לתפלה אינו נזוק כל היום כולו א"ר זירא איני והא אנא סמכי ואיתזקי א"ל במאי איתוקת דאמטיית אסא לבי מלכא התם נמי מבעי לך למיהב אגרא למחזי אפי מלכא דא״ר יוחנן ∞רלעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת מלכי עכו"ם שאם יוכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי עכו"ם. אמר ליה רבי אלעא לעולא כי עיילת להתם שאיל בשלמא דרב ברונא אחי במעמד כל החבורה דאדם גדול הוא ושמח במצות זימנא חדא סמך גאולה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומיה כוליה יומא. היכי מצי סמיך והא א"ר יוחנן ∘בתחלה הוא אומר ה' שפתי תפתח ולבסוף הוא אומר יהיו לרצון אמרי פי וגו' אמר ר' אלעזר תהא בתפלה של ערבית. והא אמר ר' יוחנן ∞איזהו בן העוה"ב יזהו הסומך גאולה

של ערבית לתפלה של ערבית אלא א"ר אלעזר תהא בתפלת המנחה רב אשי אמר אפי' תימא אכולהו וכיון דקבעוה רבגן בתפלה כתפלה אריכתא דמיא דאי לא תימא הכי שערבית היכי מצי סמיך והא בעי למימר השכיבנו אלא כיון דתקינו רבנן השכיבנו כגאולה אריכתא דמיא ה"נ כיון דקבעוה רבנן בתפלה כתפלה אריכתא דמיא. מכדי האי יהיו לרצון אמרי פי משמע לבסוף ומשמע מעיקרא דבעינא למימר מ"ם תקנוהו רבנן לאחר י"ח ברכות לימרו מעיקרא א"ר יהודה בריה דר' שמעון בן פזי הואיל ולא אמרו דוד אלא לאחר י"ח פרשיות לפיכך תקינו רבנן לאחר י"ח ברכות. הני י"ח י"ט הויין אשרי האיש ולמה רגשו גוים חדא פרשה היא דאמר ר' יהודה בריה דרבי שמעון כן פזי ק"ג פרשיות אמר דוד ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנאמר זיתמו חמאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. הני ק"ג ק"ד הויין אלא שמע מינה אשרי האיש ולמה רגשו גוים חדא פרשה היא דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן

אלא בין תכלת שבה ללבן שבה. פי׳ רש״י למר הלבוע תכלת ויש מקומות שלא עלה שם הלבע שפיר. וקשה דאמרינן במנחות (מג ב ושם) ראה מלוה זו שבה תלוי מלוה אחרת ואיזו זו ק"ש כדתנן עד שיכיר בין תכלת ללבן. ואי קאי אגיות למר אינה תלויה בלילית. אותו צדיק יועבדום וענו אותם קיים בהם

ועוד בלילה נמי פעמים יכולין לראות למר שאינו לבוע כדרכו. ע"כ יש לפרש בין תכלת שבה בנינית שהיה קבוע בו תכלת וגם שני חוטין לבן ועושין בו חוליא של תכלת וחוליא של לכן: אחרים אומרים עד שיראה חברו ובו'. בירושלמי כמה אנן קיימין אי ברגיל אפי׳ ברחוק טפי חכים ביה ואי בשאינו רגיל אפילו בקרוב לגביה לא חכים ביה תפתר ברגיל ואינו רגיל כהדין אכסניא דאתי לקיצין. ולריך לומר דהאי אחרים לאו כן כן. ומיר נינהו דהה כי מאיר איירי לעיל מינייהו®: לק"ש בותיקין. מימה דלעיל פסקינן כמאן דמתיר לאחר עמוד השחר מיד ולקמן פסקי׳ הלכה כר' יהושע דאמר עד ג' שעות והכא פסק אביי שהוא בתרא ואמר כותיקין ומשמע דהכי הלכתא. וי"ל דודחי זמן ק"ש מתחיל לחחר עמוד השחר וזמנו עד ג' שעות ומיהו מלוה מן המובחר כותיקין סמוך להנץ החמה כדי לסמוך גאולה לתפלה ואפיי ותיקין נמי מודו לרבי יהושע שאם לא קרא קודם הנץ החמה דיכול לקרות עד שלש שעות ועל זה אנו סומכין וכן בפ' מי שמתו (דף כ"ב ב) דקאמר בעל קרי שירד לטבול אם יכול לעלות ולקרות קודם הנץ וכו׳ ומסיק בגמרא (ד' כ"ה ב) דילמא כר' יהושע וכותיקין כלומר מתני׳ דקתני קודם הנך החמה כותיקין אלמא ותיקין נמי מודו לר׳ יהושע שחין שעה עוברת עד שלש שעות. ומיהו השה דאמרינן ביומא (ד׳ לו ושם) אף היא עשתה נברשת של זהב כיון שהחמה זורחת היו ניצוצות יוצאות הימנה והיו יודעין שהגיע הנץ החמה ובא זמן ה"ש של שחרית ומוהי לה התם בשאר עמא דירושלים אלמא משמע דעיקר זמן ק"ש לאחר הנץ החמה והא לא הוי כותיקין שהיו קורין קודם להנץ סמוך להכך. וי"ל דאותו זמן הוקבע ללבור לפי שלא היו יכולין להקדים ולמהר כותיקין כי רוב בני אדם אינם

יכולין לכוין אותה שעה: בל הסומך גאולה לתפלה אינו בזוק. וא"ת והלא כל העולם סומכין גחולה לתפלה ומחי רבותיה דרב ברונא דלא פסיק חוכא מפומיה. ויש לומר דהכי קאמר כל הסומך גאולה לתפלה כותיקין שקורין ק"ש

גאולה למפנה בוניקן בידי. קודם הנץ ומפלה לאחר ה כל

הככה יו סמג עשין ייש טוש"ע או"ח סימן סו סעיף ח וסי קר"א סעיף א: בוב ד מיי פ"ג מהלי אכל הלכה יד טור ושו"ע או"ח סימן רכד סעיף ע (רב אלפס המכה במביף עו המלי לקמן פרק הרואה דף מז:ן: נקנק פנק האומה דף נוו]. בגג ה [מי" פ"ז מהלי תפלה הלכה יח] קמ"ג עשין יט [טור או"ח סי" רלה] וטוש"ע או"ח סימן רלו סעיף ב: תורה אור השלם 1. וַיֹּאמֶר לְאַבְרֶם יָדֹעַ תֵּדַע בִּי גַר יִהְיֶה זַרְעֵרְ בְּאֶרֶץ לֹא להם ועבדים ועני אתם ארבע שנה: וגם את הווי אֲשֶׁר יַעֲבֹרוּ דְּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵּן יֵצְאוּ בִּרְכָשׁ נָּדוֹל: בראשית טו יג-י בראשית בראשית טו יג-יד 2. זְייָ נָתוֹ אָת חַן הְעָם בְּעִינִי מִצְרִים וַיִּשְׁאַלוּם וַיְנְצָלוּ אָת מֶצְרָיִם: שמות יב לו 3. מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדְדוּן יִדְדוּן וּנְות בֵּיִת תְּחַלֵּלְ שְׁלְל: . תהלים סח יג 4. ויאמר אלהים אל משה אֲדוֹנְנִית: מלכים א יח לו 6. יִירָאוּך עם שְׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יַרַחַ דּוֹר דּוֹרִים: תהלים עב ה רָץ הָתִּמוּ חַשָּׁאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינֶם בָּרֵכִי נַפְשִׁי תהלים קד לה

רבינו חננאל

[מתני] מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן, אוקימנא משיכיר

בין תכלת שבציצית ללבן בין תכלת שבציצית ללכן שביצית ללכן שבה. פיי שיש בה ששה שבה. פיי שיש בה ששה חוטין של צמר לבן ובי חוטין של צמר הצבועין בתכלת, ואחד מאחתן שנים הוא שכורך ביינ מחניתא על הז' ואין ניכר אלא ומאי ביינ מחניתא בין תכלת שבה ללכן שבה, ומאי טעמא דרבנן וראיתם אותו מן הסמוך לו, ומאי אותו כדי אליעזר וראיתם אותו מן הסמוך לו, ומאי אותו כדי שיהא ניכר בין טעמא דר' אליעזר וראיתם אותו כדי שיהא ניכר בין הצבועיו, ותכלת העדבריו, ותכלת העדבריו, ותכלת התבועיי, ותכלת התדבריו, ותכלת התדבריו, ותכלת התדבריו, ותכלת התדבריו, ותכלת התדברייו, ותכלת התדבריו, ותכלת התדברייו, תכלת התדברייו, תבלת התדברייו, תכלת התדבר אוונו כול שיוא ניכו בין הצבועין, ותכלת וכרתן שניהם צמר צבוע בשני מינין. אמר אביי לתפילין כאחרים לק״ש כותיקין. אמר אביי ללבוש אדם תפלין קיימא לן כאחרים ראמרי משיראה את חבירו ואמר משיח, את חבירה. ברחוק ד׳ אמות ויכירהו. ולקרות ק״ש קיי״ל כוותיקין שהיו גומרין אותה עם הנץ החמה, כדי שיסמוך גאולה החמה, כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום. אמר ר' זירא מאי קרא ייראוך עם שמש, כלומר, יקבלו עליהם מלכות שמים עם הנץ החמה. ומצות ק"ש מהנץ החמה עד שלש שעות ביום כר׳ יהושע. אבל לתפלה הלכה כר׳ יהודה דאמר עד ד׳ שעות ביום בפ׳ תפלת השחר, והכי פסקינן התם הואיל ותנן בבחירתא כוותיה. **ותיקין היו** גומרין אותה עם הנץ החמה. אנאי ואותר ברובן וווחוד. והאי גומרין ר"ל קורין. ופסק דומן ק"ש מהנץ החמה עד שלש שעות כריב"ל דפסיק הילכתא כר"ש שאמר משום הילכתא כר"ש שאמר משום רבי עקיבא במתני׳ דיומא. ופי' יראוך עם שמש היינו ק"ש, כלומר יקבלו עליהם עול מלכות שמים. [העיד ר' יוסי בן אליקים משום קהלא קדישא דבירושלם. בגמרא דפרק אין צדין אמר רבי משום

נט [נומות נגג.], ז) [נייח כי מוי"ט], ס) [לקמן ד' נ 1) [לעיל דף ג:], 1) [פירש זה חמלא לקמן י:], ח) [עי" מנחות מג: ד"ה בין וכו' דחו פי' רש"י דהכא ופי' גאופן אחרן, ע) תוספתא פ"א ה"ד, י) לקמן ט מוספתה פיים הייד, יז נקתן כה: כו., ל) [פיי קוראין עיי מוסי סוכה מד: ועי מוסי יומא לז: סוף דייה אמר אביין, ל) מוספתא פ"ל ה"ד. מ) לחמו יט: נח..

הנהות הב"ח

נ) למיל ד: מ) ניין שת ע) שת

(h) במשנה וגומרה עד הנק. נ"ב ר"א הוא דקאמר לה עיין לקמן דף כ"ה ריש ע"ב: (צ) רש"י ד"ה ייראון וכו" בק״ש. נכתב בלדו עי׳ לקמן דף כט ע״ב פי׳ רש״י ייראוך עם שמש זו תפלת יולר היפך ממה שפי׳ כאן אק״ש:

> לעזי רש"י -כרשים (ירק מאכל).

מוסף רש"י

שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות. ניוס, נחחילת שעה שלישית (לעיל ג: וערי רהנר"א או"ח חיי וח ח"ק דו בהגר"א או"ח סיי נח ס"ק דז. כאדם הקורא בתורה. שהרי הוא כאדם שקורא אחת מכל הפרשיות שכתורה, ואף על פי שלא יצא יקריאת שמע יש שלא יצא יקריאת שמע יש לו קבול שכר כעוסק בתורה (לקמן ים). בין תכלת שבה ללבן שבה. ולל בלבן דוקל אלא קרוב ללבן (פרי״ד בשם רש״י). לתפילין כאחרים. רש"י). לתפילין כאחרים. כלומר להנחת תפילין הלכה כלתר כאמת לופיקן. כלחרים (מנחות לו.). כותיקין. המקדימין למלוות ומחזרים לעשות דבר בזמנו ומלומו (לקמן כמתלים (תחוות לה). בחוניקין, המקדימין למלוות ומחורים לעשות דבר בזמנו ומלותו (קמן בו). ולפני ירח. זו מנחה (קמן במ:) קודם לור הירח בעוד סשמש לא שמעה (שבת קיח:) שאם יזכה. לעולם הבל ויכלה יותר ממה שהיה כבוד האומות בעולם הזה (לקמו נח.).

רב ניסים גאון

אחרים אומרים כדי שיראה

את חברו ברחוק ד׳ אפי׳ ברחוק כמה חכים ליה ואי בשאינו רגיל אפי׳ קאים גביה לא חכים ליה אלא כאז גביה את הפים ייה אלא כאן אנו קיימין ברגיל ואינו רגיל כההוא דאזיל לאכסניא ואתי לקיצין: **העיד** (ר' שמעון) [ר"י] בן אליקים משום קהלה זרושה בגמ׳ דבני מערבא קרושה בגם יובני מעובה במס׳ דמעשר שני (190°ב הלכו ד׳) פרשו עדה קדושה ר׳ יוסי בן (משולם) [המשולם] ור׳ שמעון בן מנסיא ובמס׳ דיום שמעון בן מנטיא ובמט יום טוב בפרק אין צדין (דף כז) גרסיי אמר ר' שמעון בן פזי אמר ר' יהושע בן לוי אמר ר' יוסי בן שאול אמר ר' משום קדושה שבירושלים קהלה קדושה שבירושלים b)ר׳ שמעון בן מנסיא וחבריו ובאגדתא דקהלת (פסוק ראה חיים) למה קורין אותן עדה קדושה שהיו משלשין את היום שליש לתפלה שליש לתורה שליש למלאכה ויש אומרים על שהיו יגעים בתורה . עדה קדושה שהיו משלשין את היום ויש אומרים על שהיו יגיעין בתורה וכו':

א) ע"ש בגמ' ורש"י ול"ע.

ההלא קדישא דבירושלם ר׳ אמשמן בן מנסיא וחבריו אמרו הלכה כר' מאיר. ירושלמי במעשר שני בסוף פרק ב עדה קדושה ר' יוסי בן משולם ור' שמעון בן מנסיא. בהגדת קהלת ראה חיים עם אשה אשר אהבת, רב' בשם עדה קדושה אמר קדושה שהיו משלשין את היום שליש לתפלה שליש למאכה. ויש אומרים שהן יגיעין בתורה בימות החורף אומנות עם דברי תורה, מאי טעמא כדכתיב ראה חיים עם אשה אשר אהבת. ולמה קורין אותה עדה קדושה, שהיו משלשין את היום שליש לתפלה שלמאכה שלמות היום ופרקיון כי אמ' ר' יוחנן שמרחיל י"י שפתי ובמלאכה בימות הקיץ]ר. זימנא חדא סמך גאולה לתפלה. פי', כוותיקין עם דמדומי חמה, [והיינו] דלא פסיק חוכיה מפומיה כולה יומא. [ולבסוף הוא אומר יהיום למיכה הכי דהא ר' יוחנן איהו דאמר איזהו בן העולם הבא זה הסומך גאולה שלערבית לתפילה שלערבית. ופרקינן אלא כי קאמר ר' יוחנן בתפילה שלמנחה צריך להתחיל י"י שפתי התפונה בשפלה של שלים למפחה הכידה של היותן אחר איתו המה איתו המה איתו המה איתו המה איתו היותן בתפיחה של מחות לה תפתח דכיון דתקנו רבון למפתח הכיד, רבא רב אשי ופריק פירוק אחר לעולם רי ירתון אתפילות כולהי אמר שבריך להתחיל "" שפתי תפתח דכיון דתקנו רבון למפתה הכיד, באל מה איה, בריא לא מא הכי חשבים ברכה שני קאמ', והא קא מפסיק, אלא כיון דתקון רבון כגאולה אריכתא היא, הכא נמי כיון דתיקון רבון "" שפתי תפתח כגאולה אריכתא היא, שומי של המה שני וסמר בריה שני שמי ברכה שני שאות הכך להצולה משני היו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ביי צורו וגאלי, וכתי בתריה יענך י" בירו בצרה. וכל התוכף משלים האולה המשלה שני מאחר המוכף באולה לתפילה, אין שטן מקטרג באותו היום. והטוב השניע עשיתי אמר רב שמביק גאולה לתפלה. תקינו רבון יאול לתפילה, אין שטן מקטרג באותו היום. והטוב השנית אשרי ולמה רגשו הדא מרשה.